

Selaheddin Eýýuby

Category: Filosofiýa, Kitapcy, Romanlar, Sözler, Taryhy şahslar
написано kitapcy | 22 января, 2025
Selaheddin Eýýuby SELAHEDDIN EÝÝUBY

kitapcy.ru

■ Selaheddin Eýýuby kim bolupdyr?

Soltan Selaheddin Eýýuby, 1138-nji ýylda Tikritde eneden doglan we 1169-1193-nji ýyllarda Müsürde höküm süren ady dünýä belli türkmen soltany.

Doly ady: El Mälík el-Násyr Ebúl Muzábar Selaheddín Yúsúp ibn Nejmáddín Eýýup. Selaheddin Yúsúp ibn Eýýup Müsüriň we Siriýanyň soltany we Eýýuby türkmen dinastiýasynyň gurujysy bolan ilkinji hökümdardyr.

Hyttyn söweşi arkaly 1187-nji ýylyň 2-nji oktyabrynda ýylda Ierusalimi haçparazlardan halas edip şäherde 88 ýyl höküm süren hristian agalygynyň soñuna çykmagy başardy. Şeýle hem

hristianlaryň 3-nji haçly ýörişini-de şowsuzlyga uçratdy.

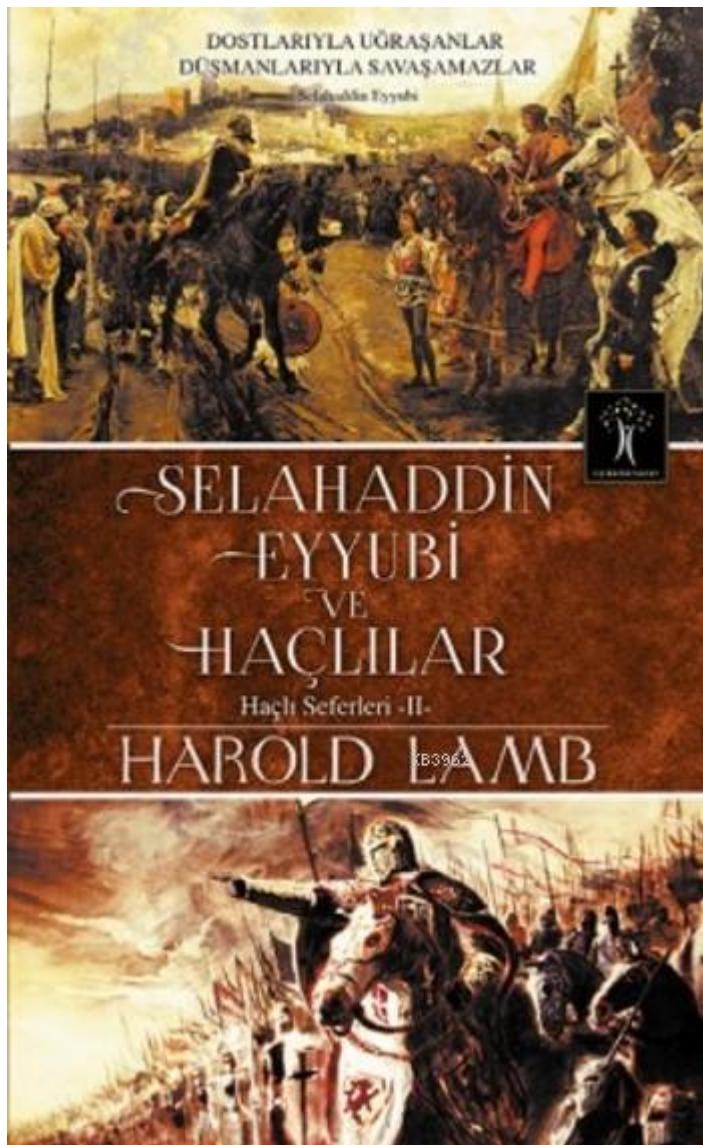
■ Ilkinji ýyllary

El-Hazrejiniň, Ýakubynyň we Ibn Haldunyň eserlerinde bu sultan hakynda möhüm maglumatlar berilýär. Selaheddin tanymal maşgalada eneden dogulýar. Doglan gijesi kakasy Nejmeddin Eýýup maşgalasyny alyp Halaba göçýär. Bu ýerde ol Demirgazyk Siriýanyň kuwwatly türkmen hökümdary Ymadeddin Zeňniniň hyzmatyna durýar. Atasy Şady Bagdat şäheriniň häkimi Behruzyň ýakyn dostydy. Behruz şadynyň oglы Nejmeddin Eýýubyň Tikritiň serkerdeligine getirilmegine öz kömegini ýetirýär. Şeýlelikde Beýik Seljukly türkmen soltany Muhammet Tapar Şadyny maşgalasy bilen birlikde Tikrit sebitine ýerleşdirýär. 1131-nji ýylда Ymadeddin Zeňniniň goşunu Garaja el Saky tarapyndan ýeňliše sezewar edilýär we Y.Zeňni Tikrite gelýär. Nejmeddin Eýýup we agasy Eseduddin Şirkuh Zeňnä ýardam edýärler we Tikritde zyndanda saklanýan Aziduddin el Mustewfiniň gaçmagyna mümkünçilik döredýärler. Munuň üçin olaryň Behruz bilen aralary bozulýar. Munyň tersine bolsa Mosul we Halabyň atabegleri bolan Zeňnilere ýakynlaşýarlar. Selaheddiniň ejesi seljuk türkmenleriniň Harym emiri bolan Şyhabeddin Mahmud ibn Tokuş el Harunyň aýal doganydyr. Şam sebitini dolandyran Tutuş begiň tersine, Horezm şasy Tekeş bilen bagly bolan waka Ibni Esir tarapyndan hem ýatanylýar. Aýal dogany Zümrüt Hatyn ilki Husameddin Muhammet ibn Omar ibn Laçynyň kakasy bilen, has soňra bolsa Selaheddiniň agasy Şirkuhýň oglы Nasreddin Muhammet bilen öylendirildi. Täçmülk Böri, Seýfulyslam Tugtekin, Mälik Adyl Ebu Bekir, Şahynşah atly doganlary bolupdyr.

■ Selaheddin ~ serkerde, alym, edebiýatçy, hukukçy, hadyssynas

Nejmeddin Eýýubyň häkimlik eden Baalbek we Şam şäherlerinde kemala gelen Selaheddin harby we dini ylymlary oňat özleşdi, sungata we edebiýata uly üns bererdi. Selaheddiniň terjimehalyny ýazan Al Wahrani onuň geometriýa, astronomiýa, matematika we arifmetika babatynda ussatlyga ýetendigini

belläp geçýär. Logika, filosofiýa, yslam hukugy we taryh bilen gyzyklanypdyr. Ol Damaskyň Hadys uniwersitetini tamamlaýar.

■ Haçparazlara garşy başlanan ýeňişli ýollaryň başy 26 ýasynda agasy ony öz ýanyna alýar. Müsüriň güýçli taýpalaryndan Banu Ruzzaikleriň ele salynmagy üçin Fatimi halyflygynyň peýdasyna söweşýär. Soňra haçparazlaryň ilindäki Müsüriň Bilbeis şäheriniň azat edilmegine gatnaşýar. Söweşde haçparaz birliginiň serkerdesi Kaýserili Hugh Selaheddiniň birligine ýesir düşdi. Söweşden soňra Selaheddin we agasy Aleksandriýa şäherine ýerleşýärler. Bu ýerde olara halyf tarapyndan pul, goşun we gala bilen üpjün edilýär. Gala hüjüm eden müsürlı haçparazlar Şirkuhýň birliklerini dargatmagy başarıarlar, emma Selaheddiniň birlikleri galanyň eýelenmegine ýol bermedi. 1-nji Haçly ýörişleri netijesinde gurulan

Ierusalim patyşalygy Müsure göz gyzdyryp başlaýar. Şol wagtyň şertleri Müsüriň eýelenmegini üçin amatly pursatdady, çünkü Müsürdäki Fatimiler döwleti içki gapma-garşylyklaryň içindedi. Müsüriň weziri Şawer köşk dildüwşigi netijesinde bäsdeşi beýleki wezir Dyrgama ýeñilip gizlin ýollar arkaly Şama Nureddin Zeññiniň ýanyna gelýär we ondan kömek soraýar. N.Zeñni bu pursatdan peýdalanmak bilen yslam dünýäsindäki iki başlylyk problemasyny çözmeke we muslimanlary gaýtadan bir agza bakdyrmak maksady bilen haçparazlara garşy göreş meselesinde güýçlenmegini göz öňüne tutup Şaweriň islegini haýyşyny kanagatlandyrýar.

Nureddin Türkmen Müsürde Şawere kömege barmagy Eseduddin Şirkuba ynanýar. Şirluh bu wezipäni inisi Selaheddini ýanynda äkitmek şerti bilen kabul edýär. Selaheddin bolsa ýeke galmagy we ylym bilen meşgullanmagy halaýardy. Şol sebaplı ony yrmak aňsat bolmady. Selaheddiniň harby durmuşy hut şu ýerden hem başlady. Ýagdaýy gitdigiçe bulaşan Müsürde Şawer garşydaşy Dyrgamy ýeñliše sezewar etdi we Nureddinden geljek kömege mätäçligi galmadı. Nureddin Türkmeniň esgerlerinden çekinen Şawer Ierusalimdäki haçparaz korollykdan kömek sorady we deňiz ýoly arkaly haçparaz birlikleri kömege ugradyldy. Haçparazlar we Müsür goşuny Afrikanyň we Aziýanyň kesişyän ýerinde birleşdiler we goranya geçdiler. Bu ýagdaýa aljyran Selaheddin we Şirkuh ýanlaryndaky az sanly goşun birlikleri bilen näme etjeklerini bilmän galdylar. Soňra Selaheddin goşunyň serkerdeligini boýnuna aldy we Sultan Nureddinden geljek kömege garaşmagy teklip etdi. Şeýle hem ussatlyk bilen manýowr edip Belbis galasyny ele geçirýär. Nureddin Sultan bolsa olara kömege barman, günden gönü haçparazlaryň agalyk edýän ýerlerine hüjüme geçdi, bu bolsa haçparazlary yza çekilmäge mejbur etdi. Yza çekilen hyzmatdaşlaryndan tamasy üzülen Şawer Sultan Nureddiniň hüjüme geçmeginden gorkup, Şirkuhýň goşuny bilen ýaraşyk baglaşmaga mejbur bolýar. Ýaraşykdan soňra gaýtadan Damaska dolanan Selaheddin ýene ylym bilen meşgullanyp başlady. Sultan Nureddin Şirkuhýň özüne aýdan sözlerinden Müsüriň aňsat eýelenjegini aňdy we munuň üçin Şirkuh gaýtadan Müsure ýollady. Şirkuh ýene-de öňki

şertini aýtdy. Muňa garşy çykan Selaheddin soltanyň sözünden çykyp bilmän ýene ýorişe goşuldy. Soltanyň goşunynyň sarsgynyny eşiden Şawer pul tölemek (jizye) şerti bilen ýenede haçparazlardan kömek sorady. Ierusalimden ýola çykan haçparazlar ýenede öñki ýerde sataşdylar. Garşydaşlar 30.000 adamdan ybaratdy. Sirkuhýň goşunynda bolsa 2.000 esger bardy. Selaheddin goşunyň serkerdeligini ele alýar we az wagtyň dowamynda Sina çölünü geçýarler. Özlerinden 15 esse köp duşmany derbi dagyn edýarler we Aleksandriýa gelip bu galany ele geçirýärler. Gysga wagtyň dowamynda halkyň söygusunu gazanan Selaheddin bu halkyň hemise öz tarapynda boljagyny aňýar. Müsürliler we haçparazlar Aleksandriýanyň üstine ýoreýärler. Bu şäher ähmiyetli nokat bolup durýardy we gündogar bilen günbataryň söwda merkezidi. Selaheddin galany üç aýlap gorap saklaýar. Emma haçparazlara kömege gelen Wizantiýa harby deňiz güýçleriniň deňiz ýollaryny kesmegi sebäpli, sussupeslige uçran Şirkuh galanyň goranyşyny dowam etdirmek mümkün däl diýip hasap etdi we iň bolmanda tabynlygyndaky esgerleri halas ederin diýen pikir bilen duran ýerini taşlady we yza çekilmäge başlady. Şirkuh gideninden soňra Selaheddiniň ýaraşyk baglaşmakdan başga çäresi galmady. Ýaraşygyň şerti hökmunde esgerleri we ýaraglary bilen birlikde Siriýa dolanmagy goýdy. Ýaraşykdan soňra Selaheddin we esgerleri galadan çykdylar. Ierusalimiň koroly ullakan bir goşunyň galadan çykmagyna garaşyp durka, 100 tòweregi ýaraly esgeriň çykyp barýanyny görüp haýran galdy. Şunyň ýaly görlüp eşdilmedik gahrymançylyklara bolan hormatyny gizlemekden çekinmedik Ierusalim koroly Selaheddini we esgerlerini üç günläp goşunynyň karargähinde myhman alýar. Selaheddin üç günüň içinde hristianlaryň goşun tertibine we hristian serkerdeleriň arasyndaky çekişmelere ýakyndan synlamak mümkünçiligine eýe bolýar. Bu tejribe gelejekdäki söweşlerde örän peýdaly boljakdy. Kömege giden Fatimi hökümétiniň ejizligini gören Ierusalim koroly söweş yglayna hem ätiýaç duýman serhedi geçdi we Kairiň eteklerine geldi. Muňa Sultan Nureddine hat ugradan Fatimi halyfy ýene kömek sorady. Sultan bu haýyşy kabul etdi we Şirkuhý üçünji gezek Müsüre ýollady.

Selaheddini bu gezegem ýorişe çykarmak aňsat bolmady. Selaheddin beýik bir haýbat bilen garşysyna gelen awangard haçparaz birlikleri derbi-dagyn etdi we Şirkuhýň söweše girmän Kairiň etegine gelmegini üpjün etdi. Şaweriň goşun gelýänçä jizýe bererin diýip eden ýalan wadasyna gulak gabardyp güýmelen haçparaz goşuny Selaheddiniň gelýänini eşidip gaçyp başladylar. Ierusalim korolynyň yza çekilmeginden soňra Sultan Nureddiniň goşun birlikleriniň barlygyndan bimaza bolan Şawer bir zyýapat gurnap hemmesiniň soňuna cykmaga karar berdi. Şaweriň bu pis niýetini öwrenen Selaheddin öňürtiläp zyýapat gurnaýar we Şaweri çagyryär. Zyýapata gelen Şaweri garşylamak üçin öñünden çykan Selaheddin onuň ýanyndaky janpenalaryndan çekinmän golundan tutýar we atyndan ýykyp düşürýär. Hadysany gören mähelle derhal dagamak bilen bolýar. Şonsuzam Şaweriň häkimiýet ugryndaky göreşlerinden iren Fatimi halyfy Şaweri aradan aýyrmak üçin amatly wagta garaşýardy. Bu hadysany duýan dessine Şaweri ölüm jezasyna berdi we boşan wezirlik wezipesine Sultan Nureddinden çekinýändigi üçin Şirkuhý belledi. Emma Şirkuh bir-iki aý geçmäňkä aradan çykdy. 1171-nji ýylda Müsürde Şaýy Fatimi halyflygyny soňlandyryp sünnilige dolanylandygyny we Bagdatdaky Abbasy halyflygyna tabynlygyny yqlan eden Selaheddin Eýýuby netijede Müsüriň ýeke-täk hökümdary boldy. Şeylelikde yslam dünýasındaki iki başlylyk, ýagny Müsürdäki we Bagdatdaky aýry-aýry halyflyk aradan aýryldy. Şondan soň yslam dünýäsinde ýeke-täk halyf bardy. Bu möhüm hadysa muslimnlaryň haçparazlara garşı birleşmeginde taryhy öwrülişikleriň biri boldy. Selaheddin Nureddin Zeňňä ömürboýy wepaly boldy, emma 1174-nji ýylda onuň aradan çykmagy bilen ýagdaý üýtgedi. Selaheddin Nureddiniň dul galan aýaly Ismedüddin Hatyny nikasyna aldy.

Emma Nureddiniň ýerine geçen ogly Ysmaýyl Selaheddini äsgermedi we onuň bilen hyzmatdaşlyk etmedi. Müsürdäki hasyllý ýerleri peýdalanan Selaheddin Nureddiniň ýetginjek oglunuň adyna naýyplyk wezipesini talap edip, çaklaňja emma örän düzgün-tertipli goşun bilen Siriýa hereket etdi. Emma wagt geçmäňkä bu talabyndan el çekdi.

1177-nji ýylda Montgisard söweşinde Ierusalimiň koroly VI

Boldwine ýeňildi. 1186-njy ýyla çenli Siriýa, Demirgazyk Mesopotamiýa, Palestina, Müsür ýaly ýurtlardaky bütin musulman ülkelerini öz baýdygy astynda birleşdirmäge çalyşdy we yslam bileleşigini ýaňadandan gurdy. Wagtyň geçmegin bilen ahlaksyzlykdan, we zalymlıydan çetde, jomart, edermen, sözünü ýöredýän hökümdar hökmünde dabarasy dag aşdy. Şol wagtda çenli içki gapma-garşylyklar we ýiti basdaşlyklar sebäpli, haçparaza garşy göreşmekde kynçylyk çeken musulmanlary maddy we ruhy taýdan güýçlenmegine gazandy. Selaheddin täze we iň soňky harby tejribeleri ulanmagyň deregine, köpsanly tertipsiz goşunlary birleşdirip düzgün-tertibe salypdyr we harby güýç agramlygyny öz tarapyna öwürmegi başarypdyr. 1187-nji ýylda bar goşuny bilen Latyn haçparaz korolliklara garşy ýörişe girişdi. Şol wagt Ierusalimiň koroly ölüp, ýerine Luzinýaly Guý geçdi. Selaheddin Ierusalim korolyny we goşunyny Demirgazyk Palestinada Tiberiyanyň golaýynda Hyttyna çenli getirmegi başardy. Hyttyn suwly guýularы bilen at alan ýerdi. Selaheddin önräkden bu guýularы eýeläp goýupdy.

04. 07. 1187-nji ýylda haçparazlar suwsuzlykdan ýaňa tapdan düşen ýagdaýda Selaheddin bilen garşylaşdylar. Olar bu nokatdan yza gaýtmadylar we söweşmäge mejbür boldular. Hyttyn söweşinde Selahaddin Ierusalim koroly Luzinýaly Guý serkerdeligidäki haçparazlary ýeňliše sezewar etdi. Haçparazlaryň ýeňlişi musulmanlaryň Ierusalim korollikyny tutuşlygyna diýen ýaly ele geçirmegini üpjün etdi. Akka, Betrun, Beýrut, Saýda, Nasyra, Gaman, Kaesarea, Nablus, Ýafa, Aşkelon üç aýyň dowamında ele alyndy. Selahaddin iň uly urgasyny 88 ýyllap franklaryň elinde galan Ierusalimi 02. 10. 1187-nji ýylda ele salmak bilen görkezdi.

Selaheddiniň ýeňisiniň ýekeje kemçiliği bardy, olam gala diwarlarynyň eýelenmän galmagydy. 1189-njy ýylda haçparazlaryň golastynda diňe üç etrap galypdy, emma aman galan hristianlar gala diwarlarynyň bir ýerine üýşüp latynlaryň garşylyklaýyn hüjümını emele getiripdirler. Ierusalimiň eýelenmegi bilen lapykeçlige uçran ýewropalılar täzeden haçly ýörişe çagyryň etdiler. 3-nji haçly ýörişe köp sanly aristokrat we tanymal rysarlar bilen birlikde üç ýurduň koroly hem ýörişe

atlandylar. 3-nji haçly ýörişi uzak we surnukdyryjy boldy. Angliýanyň koroly Riçard hiç hili netije gazanmady. Haçparazlar Gündogar Orta ýer deňzinde ähmiýetsiz bir ýer bölegini eýe boldular. Korol Riçard 1192-nji ýylyň sentýabyrynda dolanmak üçin ýelkenleri açanynda söwes eýýäm gutarypdy. Selahaddin Damaskda ýaşap başlady we 1193-nji ýylда aradan çykdy. Ölüminden soňra ýakyn garyndaşlary patşalygy öz aralarynda paýlaşdylar.

■ Selaheddin türkmenmi, kürtmi, arapmy?

Selaheddin Eýýubynyň asyl gelip çykyşy barada dürli çaklamalar orta atylýar, dürli halklar bu şöhratly serkerdäni özlerinden hasaplamaga çalyşýarlar. Orta Gündogaryň arap ýurtlary ony arap hasaplaýar, kürtler hem ony özlerinden hasap edýär.

Türkiýeli ýazyjy Reha Çamurogly "Soltan Selaheddin el-Kürdi" atly eseri bilen onuň kürtdüğini subut etmäge synanyşanam bolsa, türkolog alymlaryň elinde onuň aslynyň türk(men)digi barada ynamly deliller bardyr.

Bu jedelli meselä biz hem öz gezegimizde iň ýönekeýje we göze dürtülip duran şu delili öñe süresimiz gelýär; ýagny Selaheddin Eýýubynyň Täcmülk Böri, Tugtekin, Şahynşa ýaly doganlarynyň atlarynyň diňe türkmenlerde goýulýan atlardygyny, kürtlerde we araplarda bolsa bu türki atlaryň asla goýulmandygyny, hatda seýregem bolsa duş gelmeýändigini nazarda tutup, bu şöhratly serkerdäniň türkmen bolandygyny arkaýyn aýtmaga mümkünçiligimiz bar. Şeýle-de onuň sag goly we körekeni Muzaffareddin Gökböriniň hem türkmendigi subut edilen hakykat.

Türkmen taryhcysy Orazpolat Ekäýew hem Selaheddin Eýýubynyň türkmenleriň salyr taýpasynyň gurt tiresindendigini öz işlerinde subut edýär.

Orazpolat Ekäýewiň delilini, ýagny, Selaheddin Eýýubynyň salyrlaryň gurt tiresindendigini Azerbaýjanyň ikinji Prezidenti merhum Ebulfeyz Elçibeý hem tassyklaýar:

Ebulfez Elçibey anlatıyor: Bir gün Kahire Üniversitesi Tarih

Fakültesinin bir öğrencisi ile tanıştığında sordu:

– Hangi ülkedensiniz?

Dedim:

– Azerbaycan'dan.

– Siz Selahaddin Eyyubi'nin vatanındansınız!

Ben Selahaddin Eyyubi hakkında az okumamıştım, ancak bu sözü yeni işitiyordum ve bir o kadar da şaşırdım.

Sordum: Nereden biliyorsunuz?

Dedi:

– Sabah ben size kaynağını getiririm.

Getirdi de, eni (şimdi kesin diyemiyorum) 25-30 cm, boyu 40-50 cm olan ayrıca bir eser idi. Renkli resimlerle görkemli şahıslar serisinden ansiklopedik yayındı, üzerinde Selahaddin'in cengâver giyiminde resmi var idi.

Tarihçi öğrencinin bana verdiği eserde benim için yeni olan bu idi ki,

Sultan Selahaddin'e sormuşlar:

– Diyorlar ki, siz kürdsünüz. bu, doğru mudur?

Sultan:

– Hayır! biz Azerbaycandanız, amcam Şirkuh diyordu ki, biz Ez-Zib (Arapça: kurt/kurd/qurd) tayfasındanız. Doğrudan-doğruya, o zaman bunu okuduğumda beni çok heyecana getirmiştir. Bir şeye hayıflanırdım ki, tarih kaynağı gösterilmemişti. Sonralar Bakü'de Aspirantura'da okurken ve üniversitede ders verirken de Selahaddin hakkında araştırmalarımı devam ettirdim ve aradığımı buldum; araştırmacıların en doğru saydığı kaynakların birinde – tanınmış görkemli alim İbn Hellikan'ın "Görkemli Adamların Ölüm Tarihi" (Vefâyat El-Âyân) eserinde.

İbn Hellikan yazıyor:

"Şirkuh demiştir ki, bizim nesebimiz (soykökümüz) gök böri (boz kurt/göy qurd)-dir!".

Selahaddin'in babası Eyyub Azerbaycan'da Urmiya, Hoy, Divin, Zengezur ve Erivan boylarında, Kerkük boylarında, Nahçıvan'da, Göyçe'de geniş bir şekilde yayılmış göy börü, kara börü, boz börü tayfalarından, bir söyle, kurtlar tayfasından çıkmıştır. Günümüzde de bu adları taşıyan yer, mahalle, köy, oba, dağ, tayfa ve nesillere bu bölgelerde sıkça rastlanır.

(Seret: Ebulfəz ELÇİBEY "Bütöv Azerbaycan Yolunda", sah.162-163).

■ Şir balasy Şir bolar!

Selaheddin Eýýubynyň neberelerinden XIII asyrda ýaşan Okçy Ýusup Anadoly Seljukly türkmen döwletiniň okçy güýçleriniň serkerdesidi we türkmen soltany Alaeddin Keýkubadyň iň ynamly serkerdelerinden biridi. Selaheddin Eýýubynyň agtygy Okçy Ýusup şol bir wagtyň özünde ýüpek ýolunyň howpsuzlygyndan hem jogapkärdi.

■ Selaheddin Eýýubynyň dünýä edebiýatyndaky keşbi

Hätzire çenli Selaheddin Eýýuby barada türkmen edebiýatynda we taryhynda hiç hili edilen işiň ýokdugy diýseň gynandyryjy. Belki-de öz şahsyétlerimize eýe çykyp bilmeýänligimizdendir, başga halklar taryha ýaň salan milli şahsyétlerimizi öz atlaryna geçirjek bolup arrygyny gynap ýörler.

Bu gynandyryjy ýagdaýam bolsa, dünýä edebiýatyna ser salýaň welin, nusgalyk keşpleriň biri hökmünde Selaheddin Eýýubynyň iň köp ýüzlenilýän obrazdygyny görmek bolýar. Elbetde, bu bizi buýsandyrýar. Her näme-de bolsa, ýaş ýazyjy-şahyrlaryň içinde milli öwüşgunli taryhymza ýüzlenip, ony çeper edebiýatymza gazandırmak isleýänler assa ýuwaşdan çykyp başlandygyny hem bellemän geçmek ynsapsyzlyk bolar. Yaş şahyr Arslan Töräýewiň Selaheddin Eýýubynyň Hyttyn ýeňsine bagışlap ýazan "Hyttin söweşi" atly goşgusy gelejekde dörediljek göwrümlü eserleriň buşlukçysy bolsa gerek.

Dünýä belli ýazyjy, şol sanda roman žanrynyň ilkinji wekili Walter Skott ýaly ýazyjylar Selaheddin Eýýubyny eserleriniň baş gahrymany edip alypdyr. Aşakda Selaheddin Eýýuby barada ýazylan käbir romanlaryň adyny sanap geçeliň:

- 1). Walter Skott "Selaheddin Eýýuby we Şir ýürekli Riçard";
- 2). Çarles J.Rosebalt "Yslamyň gylyjy Selaheddin Eýýuby";
- 3). Thorwald Steen "Selaheddin Eýýubynyň kölegesinde";
- 4). Jek Higch "Selaheddin Eýýuby" (trilogiá: "Bürgüt",

- "Patyşalyk", "Mukaddes uruş");
- 5). Jorji Zeýdan "Selaheddin Eýýuby we haş-haşylar";
 - 6). Jon Man "Selaheddin Eýýuby";
 - 7). Ýawuz Bahadyrogly "Selaheddin Eýýuby";
 - 8). Reha Çamurogly "Soltan Selaheddin el-Kürdi";
 - 9). Ahmet Ýılmaz Boýunaga "Hilal ugruna";
 - 10). Ramazan Şeşen "Kuddus Fatihi Selaheddin Eýýuby";
 - 11). Ýusup Güldür "Selaheddin Eýýuby";
 - 12). Bülent Temel "Selaheddin Eýýuby";
 - 13). Hüseyín Karataý "Selaheddin Eýýuby";
 - 14). Adyl Akkoýunly "Selaheddin Eýýuby";
 - 15). Ebubekir Subaşy "Selaheddin Eýýuby";
 - 16). Abdylkadır Turan "Selaheddin";
 - 17). Kemal Erkan "Selaheddin Eýýuby";
 - 18). Namyk Kemal "Kuddus Fatihi Selaheddin Eýýuby".

■ Selaheddin Eýýubynyň dünýä medeniýetindäki obrazy:

Selaheddin Eýýuby 2005-nji ýylда düşürlenen "Jennet patyşalygy" atly amerikan kinofiliminde siriýaly dünýä belli aktýor Gassan Massoud tarapyndan janlandyrlyar. 1935-nji ýıldaky režissýor Jejil B.De Milleniň goýan "The Crusades" filminde Ian Keith, 1954-nji ýylда Dawid Butleriň režissýorlyk eden "King and the Crusaders" filminde bolsa Reks Harrison tarapyndan janlandyrlyar.

Selaheddin Eýýubynyň obrazy çagalar üçinem diýseň tanyşdyr. Malaýziá döwletiniň çykaran "Saladin" ("Selaheddin") atly animasyon serialy bütin dünýäde meşhurlyk gazandy. Orignal wersiýasynda "Jeem TV" teleýaýlymynda berilen bu multiserial Türkiýäniň "Minika Go" multofilm teleýaýlymynda-da türk dilinde seslendirilip çagalara hödürлendi.

Multiserial Seulda geçen Halkara animasyon filmler festiwalynda (SICAF), şeýle hem 2007-nji ýylда Tokioda geçirilen "Anime Fair 2007" festiwalynda baýrakly orunlara mynasyp boldy.

■ Goşmaça maglumat üçin seret:

1). Jumadurdy ANNAORAZOW "Türkmen serkerdesi Selaheddin", saýtdaky linki:

http://kitapcy.ml/news/selaheddin_eyyuby/2018-12-10-3843;

2). Jumamyrat GURBANGELDIÝEW "Seniň ýaşyňda", saýtdaky linki:

http://kitapcy.ml/news/senin_yasynda_2_makalanyn_dowamy/2019-01-31-4904;

3). "Eýýuby türkmen nesilşalygyndan Soltan Süleýman hanyň gubury tapyldy", saýtdaky linki:

http://kitapcy.ml/news/eyyuby_turkmen_nesilsalygyndan_soltan_suleyman_hanyn_gubury_tapyldy/2019-01-22-4764;

4). "Uçmah patyşalygy": Selaheddin Eýýuby hakynda amerikan kinofilmi", saýtdaky linki:

http://kitapcy.ml/news/ucmah_patysalygy_ceper_kinofilm_i_hakynda/2019-04-14-6500.

5). Nejdet SEWINÇ "Selaheddin Eýýuby türkmendir!", saýtdaky linki: http://kitapcy.ml/news/selaheddin_eyyuby_turkmendir/2019-05-12-6873.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Taryhy şahslar